

N:o 53.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift för punsch; gifven Stockholms slott den 30 januari 1903.

Under åberopande af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift för punsch.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Ernst Meyer.

Förslag

till

förordning angående en särskild stämpelavgift för punsch.

1 §.

För punsch, som säljes till förtäring på stället, så ock för punsch, som eljest inom riket säljes till annan än den, som innehar rättighet till minuthandel med eller utskänkning af brännvin, skall, i den ordning nedan sägs, erläggas en särskild afgift, beräknad efter sextio öre för hvarje liter.

2 §.

Punsch, som i 1 § afses, må icke säljas annat än i slutet kärl; och må vid försäljning icke användas andra kärl än

dels *buteljer* om en sjättedels, en tredjedels, två tredjedels eller en liters rymd,

dels *krus* eller s. k. *damejeanner* om tre, fem eller tio liters rymd och

dels *ankare* och *fat* om tio, tjugu, fyratio eller femtio liters rymd.

Vid bestämmande af kärlets rymd må afseende ej fästas därvid, att rymden öfver- eller understiger måttet

för *butelj* om en sjättedels eller en tredjedels liter med intill två centiliter,

för *butelj* om två tredjedels eller en liter med intill fem centiliter,

för *krus* eller *damejeanner* med intill tio centiliter och

för *ankare* eller *fat* med bråkdel af en liter.

3 §.

Hvarje kärl, innehållande punsch, för hvilken enligt 1 § afgift bör erläggas, skall, då varan utlämnas, vara försedt med beläggningsstämpel (punschstämpel) å det belopp, som efter kärlets rymd svarar mot den i nämnda § angifna afgift.

4 §.

Punschstämplar skola vara att tillgå af följande slag, nämligen

a) för butelj, krus och damejeanner afsedda enkla stämplat 10, 20, 40 och 60 öre samt 1.80, 3 och 6 kronor,

b) för ankare och fat afsedda dubbelstämplar å 6, 12, 24 och 30 kronor; skolande de bägge delar, hvaraf hvarje dubbelstämpel består, hafva sins emellan olika bredd och vara märkta med ett och samma ordningsnummer.

5 §.

1 mom. Punschstämpel skall fästas å kärlet med hela den limmade sidan.

På butelj, krus och damejeanne skall stämpel så anbringas, att den å stämpelns midt befintliga valörbeteckningen kommer midt öfver korken, och fikarna nedvikas efter kärlets hals.

På ankare och fat skall den bredare stämpeldelen anbringas öfver sprundet, den smalare öfver tapphållet, och detta så, att den bredare stämpeldelens valörbeteckning kommer midt öfver sprundet och den smalares midt öfver tapphållet, samt att fikarna å bägge stämpeldelarna sträckas rätt ut åt sidorna. Stämpeldelar med olika ordningsnummer få icke fästas på ett och samma kärl.

2 mom. Punschstämpel skall, till skydd för densamma, täckas på butelj, krus och damejeanne med en kapsyl af stanniol samt på ankare och fat med en plåt af lämplig metall. I såväl kapsyl som plåt skall finnas ett cirkelrundt hål, så stort och afpassadt, att inom dess omkrets stämpelns valörbeteckning kan framträda, och må kapsylen eller plåten ej sträcka sig så långt öfver stämpelns öfriga delar, att å de enkla stämplatarna de å fikarna befintliga vapen eller å dubbelstämplarna ordningsnumren skylas.

3 mom. Ansvarigheten för iakttagandet af föreskrifterna i denna § åligger den, som försäljer punsch under sådana omständigheter, att kärlet, hvari punschen inneslutes, skall vara åsatt stämpel.

6 §.

Beträffande punschstämplars tillhandahållande samt dit hörande uppbörd och redovisning skall i tillämpliga delar iakttagas hvad som

finnes föreskrifvet i förordningen angående stämpelafgiften, dock att försäljningsman i redovisning för punschstämplar icke äger att såsom ersättning för besvär och kostnader räkna sig till godo mer än en procent af det belopp, för hvilket punschstämplar under året försålts.

7 §.

Har, sedan punschstämpel anbragts å kärll på sätt i 5 § sägs, men innan punschen utlämnats till förtäring på stället eller eljest till försäljning, kärlet blifvit förstördt eller skadadt, så att varan gått förlorad eller undergått sådan förändring, att den icke kan till försäljning användas, eller har af annan orsak varan förstörts eller förändrats såsom nu är sagdt, då må, därest med intyg af polismyndighet eller notarius publicus styrkes, ej mindre att nu nämndt förhållande inträffat, än ock att betryggande åtgärd vidtagits till förhindrande af stämpelns vidare användning för sitt ändamål, statskontoret eller i landsorten Konungens befallningshafvande på ansökning medgifva restitution af stämpelafgiften.

8 §.

1 mom. Förbrytelse mot 3 § straffes med böter från och med 100 kronor till och med 500 kronor eller, där särskildt förmildrande omständigheter föreligga, med böter från och med 10 kronor till och med 100 kronor; och vare den skyldige tillika pliktig erlægga afgift enligt 1 § för den försålda punschen.

2 mom. Öfverträdelse af bestämmelserna i 2 § eller i 5 § 1 och 2 mom. straffes med böter från och med 5 kronor till och med 100 kronor; dock att, därest genom öfverträdelsen afgift enligt 1 § undandragits statsverket, öfverträdelsen varde ansedd efter hvad i 1 mom. är stadgadt.

3 mom. Husbonde ansvarar för förbrytelse, som, med hans vetenskap, mot denna förordning begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, likasom vore förbrytelsen af husbonden själf gjord.

4 mom. Af böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfaller hälften åklagaren och hälften kronan. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.

5 mom. Vid bristande tillgång förvandlas böterna enligt allmän strafflag.

9 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förbrytelse mot denna förordning, samma förbrytelse fortsätter, skall, när han härtill lagligen förvunnen varder, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till de böter, som för sådan förbrytelse äro stadgade.

10 §.

Förbrytelse mot denna förordning åtalas af allmän åklagare, i stad hos polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol, och gäller i fråga om klagan öfver domstol eller poliskammares beslut i dessa mål hvad i allmänhet angående besvär i brottmål finnes förordnad.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1904.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 30 januari 1903.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: CRUSEBJÖRN,
ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Meyer anförde vidare:
Sedan 1901 års Riksdag i den skrifvelse, hvori Riksdagens beslut beträffande ny värnpliktslag och ny härordning hos Kungl. Maj:t anmäls, bland nya skatter, som skulle kunna tagas i anspråk för täckande af de med försvarets ombildning förenade ordinarie kostnader, hänvisat till införande af accis å punsch, som tillverkades för försäljning, har 1902 års Riksdag i skrifvelse den 2 maj samma år ånyo fäst uppmärksamheten å frågan om en särskild punschskatt. Jämte det Riksdagen därvid angifvit de svårigheter, som för skattens anordnande kunde möta, äfvensom ifrågasatt, huruvida accis borde åsättas ensamt punsch, eller om icke skäl kunde föreligga att utsträcka accisen äfven till andra där-

med jämförliga alkoholhaltiga drycker, har Riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i hvad mån en särskild afgift för punsch och, om så ansåges lämpligt, äfven för andra därmed jämförliga alkoholhaltiga drycker skulle kunna stadgas, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning. Vid underdånig anmälan den 19 september 1902 af sistberörda skrifvelse bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för finansdepartementet att för åstadkommande af utredning och afgifvande af förslag i det i Riksdagens skrifvelse angifna syfte tillkalla sakkunnige personer.

Grosshandlaren W. Laurentz, chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, kanslirådet K. Lindeberg och f. d. polismästaren S. Rubenson, som jag i anledning häraf anmodat deltaga i beredningen af föreliggande i Riksdagens sistberörda skrifvelse omförmälda frågor, hafva den 24 november 1902 afgifvit betänkande med förslag till författning i ämnet.

Kommitterade hafva därvid icke ansett sig böra föreslå någon särskild afgift för andra alkoholhaltiga drycker än punsch. För att den beskattning, hvarom vore fråga, skulle kunna införas med erforderlig skyndsamhet och utan en omständlig och allt för kostsam kontrollorganisation, hade, enligt kommitterades mening, allenast en utväg stått öppen, nämligen att de kärl, som inneslöte den skattepliktiga varan, åsattes beläggningsstämplar af olika valörer, allt efter kärlets olika rymd. Men för konjak, whisky, likörer och några andra likartade spritdrycker, som jämte punsch skulle kunna göras till föremål för den åsyftade särskilda afgiften, förefölle en sådan beskattningsform föga lämplig, enär förstnämnda drycker, hvilka tillverkades och tappades både utom och inom landet, i handeln förekomme på en mängd kärl af allt för talrika, sins emellan olika och växlande former och storlekar, för att man utan vidare skulle kunna tillhandahålla en uppsättning af där- efter lämpade beläggningsstämplar. Sådana stämplars för konjak, whisky, likörer och därmed likställda drycker syntes därför svårigen kunna föreskrivas utan i samband med så genomgripande och vidt gående bestämmelser om likformighet i kärlet, att de otvifvelaktigt skulle åstadkomma en fullständig omstörtning i hit hörande fabrikation och handel. Härtill komme, att sagda drycker i regeln utskänktes glasvis, ett försäljningssätt som emellertid måste förbjudas, om systemet med beläggningsstämplar skulle kunna tillämpas under nödig kontroll.

De nu påvisade svårigheterna föreläge enligt kommitterades mening icke hvad punschen beträffade. Denna vara, hvilken så godt som utslutande tillverkades inom landet och nästan utan undantag utskänktes

i flaskor, tappades på kärl af endast ett fåtal olika och i handeln ensamt gängse former och storlekar, kärl af den beskaffenhet jämväl i öfrigt, att det lätt läte sig göra att åsätta dem beläggningsstämplar af ett jämförelsevis ringa antal valörer.

Kommitterade hafva i sitt förslag icke intagit någon bestämmelse om hvad med punsch skulle förstås. En sådan bestämmelse skulle, enligt kommitterades mening, snarare kunna lända till skada än till gagn. Ty då definitionen gifvetvis måste innehålla uppgift om varans beståndsdelar, möjligen äfven om fabrikationssättet, med mera, skulle det ligga nära till hands för den, som ville undandraga sig beskattningen, att i handeln tillhandahålla ett fabrikat, som, ehuru detsamma uppenbarligen borde anses för punsch, dock saknade en eller annan af definitionens förutsättningar och således på formell grund kunde göra anspråk på skattefrihet. Om man däremot helt enkelt lämnade åt det vanliga sunda omdömet att besvara ett till äfventyrs uppkommet spörsmål, huruvida en viss vara vore att betrakta såsom punsch eller icke, trodde kommitterade ej, att någon tveksamhet skulle förefinnas därom, och skulle äfven, mot förmodan, detta någon gång inträffa, syntes frågan icke böra blifva så invecklad, att den ej tämligen lätt skulle kunna lösas af tillkallad opartisk punschfabrikant eller annan sakkunnig.

Såsom förut antydts hafva kommitterade ansett, att den särskilda afgiften för punsch borde utgå under form af stämpelafgift. Beträffande beloppet af denna stämpelafgift hafva kommitterade funnit densamma böra bestämmas till 30 öre litern. Beräknadt efter det medeltal liter enligt kommitterades förslag skattepliktig punsch, som inom landet afyttrats under femårsperioden 1896—1900, eller omkring 2,600,000, skulle skatten, under förutsättning af oförändrad konsumtion, årligen inbringa 780,000 kronor. Enligt kommitterades förmenande vore det skäl att åtminstone till en början stanna vid den sålunda föreslagna afgiften af 30 öre litern.

Kommitterade befarade nämligen, att, om den särskilda afgiften sattes högre, resultatet däraf blefve, att punschkonsumtionen minskades, men konsumtionen af de skattefria spritdryckerna, företrädesvis konjak och whisky, tilltoge i en sådan grad, att den högre beskattningen icke komme att medföra någon ökad vinst vare sig i finansiellt eller nykterhetsafseende, ja måhända åstadkomme förlust i bägge dessa hänseenden. En viss varsamhet syntes tillrådlig jämväl på den grunden, att stämpelafgiftens tillämpning på drycker vore en för vårt land ny beskattningsform, om hvars effektivitet man således saknade all erfarenhet, likasom

äfven om graden af den olägenhet, densamma till äfventyrs kunde åstadkomma.

Öfver kommitterades förslag har statskontoret, på grund af nådig befallning, den 18 december 1902 afgifvit underdånigt utlåtande, däri statskontoret förklarar sig i hufvudsak icke hafva något att erinra mot kommitterades förslag.

Såsom jag förut i sammanhang med frågan om beräkningen af statsverkets inomster för 1904 års statsreglering haft tillfälle angifva, finner äfven jag mig kunna tillstyrka kommitterades förslag efter vidtagande däri af vissa ändringar. På de af kommitterade anförda skäl anser jag således lämpligt, att beskattningen, som bör träffa konsumtionen och anordnas i form af stämpelskatt, inskränkes till punsch. Vidkommande stämpelavgiftens belopp har jag likväl, såsom jag i förenämnda sammanhang redan meddelat, icke kunnat biträda kommitterades förslag. Skälen härför har jag också redan angifvit. Den omgång och det besvär, som med skattens uttagande äro förenade, hafva synt mig icke stå i rimligt förhållande till den ringa inkomst, som enligt kommitterades förslag skulle genom skatten erhållas; och då statens behof af inkomst är stort och det ej är antagligt, att skattens höjande till dubbla beloppet skulle nämnvärdt inverka på konsumtionen, har jag ansett någon tvekan att höja avgiften till 60 öre för litern icke böra förefinnas.

Med avgift, hvarom nu är fråga, skulle komma att beskattas all punsch som afyttras till konsument, d. v. s. serveras till förtäring å stället eller eljest säljes till annan än den, som innehar rättighet till minuthandel med eller utskänkning af brännvin och andra spritdrycker. Utom det att afsikten att träffa den verkliga konsumtionen härigenom vinnes, torde tillika den mest effektiva kontroll öfver skattskyldighetens fullgörande från allmänhetens sida ernås. Vid förtäring å stället måste således det kärl, hvari punschen serveras, vid serveringen vara försedt med stämpel. Säljes punschen på fat eller ankare, skall kärlet likaledes redan vid afämmandet vara stämpelbelagdt. Med hänsyn till kärlets konstruktion sker sådant i detta fall medelst användning af dubbla beläggingsstämplar, afsedda för kärlets sprund och tapphål. Till förekommande af missbruk af begagnade stämplar böra meddelas sådana bestämmelser om sättet för stämpels anbringande å kärlet, att kärlet icke kan öppnas, utan att stämpeln, rätt anbringad, så sönderslites, att den blir till vidare begagnande oduglig. Häraf följer ock, att föreskrift om makulering af stämpel icke erfordras.

Såsom kommitterade angifvit, förutsättes för en beskattning af nu ifrågavarande art, att de kärl, däri varan får försäljas, till såväl form som storlek författningsenligt fastställas, därvid någon hänsyn jämväl bör tagas därtill, att nu brukliga kärl ofta nog i någon mån öfver- eller understiga det afsedda måttet.

Beträffande punschstämplars tillhandahållande samt dit hörande uppbörd och redovisning torde i tillämpliga delar böra iakttagas hvad i förordningen angående stämpelafgiften finnes föreskrifvet, dock med det undantag, hvarom jag nu anhåller att få yttra mig.

Enligt 51 § i berörda förordning äger försäljningsman i redovisning för stämplat såsom ersättning för besvär och kostnader räkna sig till godo, i Stockholm och länsresidensstäderna tre procent samt i öfriga städer och å landet fyra procent af det belopp, för hvilket stämplat försålts, intill en årlig försäljningssumma af 20,000 kronor, dock att domhafvande å landet må, äfven om han är boende i residensstad, tillgodoföra sig fyra procent af det försälda beloppet intill nyssnämnda årliga försäljningssumma. För öfverskjutande belopp må icke i något fall beräknas högre provision än två procent.

I stället för dessa bestämmelser, hvilka, tillämpade på försäljning af punschstämplar, skulle föranleda därtill, att, åtminstone på vissa orter, försäljningsmannen finge åtnjuta en godtgörelse, hvilken icke torde få anses stå i skäligt förhållande till hans kostnader och besvär, anser jag det böra föreskrifvas, att försäljningsman i redovisning för punschstämplar icke äger såsom ersättning för besvär och kostnader räkna sig till godo mer än en procent af det belopp, för hvilket punschstämplar under året försålts. Då, äfven beträffande andra orter än dem, jag nyss antydt, en försäljningsprovision af en procent af det belopp, för hvilket punschstämplar under året försålts, torde få anses tillräcklig, har jag ansett anledning icke förefinnas, att, såsom i ofvanberörda § sker, göra provisionens belopp beroende af orten, där försäljningen sker.

De i kommitterades förslag intagna bestämmelser rörande restitution i vissa fall af stämpelafgift för punsch har gifvit statskontoret anledning erinra, att, då det kärl, hvori punschen vore innesluten, icke behöfde vara med stämpel försedt förr än vid utlämnandet till konsumenten, någon särskild bestämmelse i afseende å restitution af stämpelafgift för punsch icke erfordrades, utan att stadgandet i 37 § af gällande förordning angående stämpelafgiften kunde vara tillfyllest jämväl för de s. k. punschstämplarna. Detta kunde visserligen äga sin riktighet, om stämpelbeläggningen komme att äga rum först vid det tillfälle, varan till konsumenten öfverlämnades. Antagligen torde emellertid kärl, som

äro afsedda omedelbart för konsumenter, komma att i ganska många fall, innan ännu försäljning ägt rum, beläggas med stämpel hos fabrikant eller återförsäljare. Om under sådana förhållanden kärlet skulle, innan det hos konsument aflämnades, förstöras, och varan på grund häraf förloras, eller ock varan eljest till följd af andra mindre gynnsamma omständigheter undergår en förändring, som gör densamma för sitt ursprungliga ändamål icke vidare användbar, synes mig billigheten fordra, att rätt till restitution af stämpelafgiften beredes fabrikanten eller återförsäljaren. Angående sättet för denna förmåns åtnjutande biträder jag statskontorets därtutinnan uttalade mening, att det vore olämpligt att, såsom kommitterade föreslagit, i dylikt afseende föreskrifva den ordning, som är stadgad i fråga om oriktigt debiterade kronoutskylders återbekommande. Fråga om restitution af stämpelafgift för punsch bör kunna omedelbarligen afgöras af statskontoret eller Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett inom finansdepartementet uppsatt förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift för punsch, hvilken under litt. — finnes detta protokoll bilagdt, yttrade han vidare:

Med erinran att jag förut föreslagit, att bland statsverkets inkomster i förslaget till riksstat för år 1904 måtte upptagas skatttiteln punschskatt med beräknad afkastning af 1,524,000 kronor, hemställer jag i underdånighet, att Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att antaga det af mig nyss upplästa förslaget till förordning angående en särskild stämpelafgift för punsch.

Hvad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen Regenten gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Hjalmar Rettig.